

Zsidó élet és antiszemitizmus a mai Európában

Nemzetközi konferencia
a Tom Lantos Intézet
szervezésében
Budapest,
2013. október 1-2

Tom Lantos
INTÉZET

Bevezető

Bíró Anna-Mária, a Tom Lantos Intézet igazgatója

E kiadvány öt fontos beszédet tartalmaz. A beszédek a budapesti székhelyű, független, emberi- és kisebbségjogi szervezet, a Tom Lantos Intézet (TLI) által szervezett Zsidó élet és antiszemitizmus a mai Európában című konferencián hangoztak el. A konferencia célja az európai zsidó közösségek legaktuálisabb kérdéseinek és problémáinak azonosítása és az azokra adott lehetséges válaszok megfogalmazása volt. A magyar Külügyminisztérium, az amerikai Lantos Foundation for Human Rights and Justice és a szintén amerikai Appeal of Conscience Foundation által támogatott eseményre a magyar Országgyűlés felsőházában került sor 2013. október 1 és 2 között.

Napjainkban az antiszemitizmus erősödését tapasztalhatjuk Európa-szerte - Magyarországot is beleértve – ezért a TLI úgy határozott, hogy nemzetközi konferenciát hív össze a témában. A konferencia során döntéshozók, akadémikusok, oktatók és a civil társadalom képviselői ültek össze, hogy felkutatassák azokat a lehetséges módszereket és megoldásokat, amelyekkel visszaszorítható az erősödő antiszemitizmus. A konferencián mindemellett sor került az európai zsidó élet sokkal reménytelibb narratíváinak bemutatására is. Az eseményen tárgyalt témák közé tartozott – többek között – az identitás, az oktatás, a kultúra, a hatékony érdekvédelem és a vallásközi párbeszéd kérdésköre. A magas színvonalú szakértői előadások mellett a konferencia célja az volt, hogy létrehozson és kifejezésre juttasson egy erőteljes politikai elköteleződést az európai és magyar antiszemitizmus elleni küzdelemben.

A nyitó ünnepségen felszólalt Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes, Jair Lapid izraeli pénzügyminiszter, Martonyi János külügyminiszter, Németh Zsolt külügyi parlamenti államtitkár és Ilan Mor, Izrael Állam budapesti nagykövete. Beszédeik rávilágítanak a holokauszt embertelenségére, továbbá figyelmeztetnek a növekvő európai antiszemitizmusra, amelynek minden formája ellen fel kell lépni. Kiemelendő, hogy Navracsics Tibor, Martonyi János és Németh Zsolt beszédeikben rámutattak Magyarország holokauszttal kapcsolatos felelősségére és nyomatékosították Magyarország antiszemitizmussal és a rasszizmus bármely formájával szembeni zéró toleranciáját. A konferencián résztvevő 250-300 ember mintegy 40 országból érkezett, többek között az Egyesült Államokból, Kanadából, Izraelből, az Egyesült Királyságból, Franciaországból, Németországból, Görögországból, Csehországból, Szlovákiából, Romániából, Szerbiából és Horvátországból. Ezen kívül Franciaország, Nagy Britannia és Magyarországgal több szomszédos állam, úgymint Ausztria, Románia, Szerbia, Szlovákia és Ukrajna zsidó közösségei is képviseltették magukat a konferencián.

A konferenciát nem egy különálló, egyszeri eseménynek terveztük, épp ellenkezőleg. Az esemény megalapozza a Tom Lantos Intézet Zsidó élet és antiszemitizmus programját, amelyben e fórum tanulságaira építő oktatási és egyéb tevékenységek szolgálnak majd alapul a szakpolitikai ajánlások kidolgozására és a területen való normafejlesztésre. A konferencián elhangzott szakértői előadásokat egy külön publikációban gyűjtjük össze, hogy – a jelen kiadványban található beszédekkel együtt – nyomatékosítsák és terjesszék az esemény kettős üzenetét: az antiszemitizmus minden formájának következetes és aktív elutasítását, valamint az Európában újjáéledő, zsidó vallási, társadalmi és kulturális élet erősítését ott is, ahol a történelem során mindez egyszer már majdnem megsemmisült.

JAIR LAPID

Izrael állam pénzügyminisztere

Jó reggelt kívánok!

Örülök, hogy itt lehetek ezen a napon, de ez nem csupán öröm. Összetett érzés, hiszen mindnyájan ingadozunk a múlt iránti nosztalgia és a múlt rémisztő szelleme között. A remény között, hogy az emberi társadalomban valami lényeges megváltozott, és a félelem között, hogy soha semmi sem változik, mert a démonok még mindig köztünk élnek.

Hetven évvel ezelőtt ennek a gyönyörű Parlamentnek a falára ez a felirat volt kifüggesztve: „Kutyáknak és zsidóknak belépni tilos!” Szeretnénk ezt elfelejteni, mégsem felejtethjük el!

Volt egyszer egy pillanat. Ez a pillanat jelentette családom létrejöttét és az én születésemet, bár akkor még meg sem születtem. 1945 februárjában történt, itt, Budapesten.

Édesapám, Joszef (Tomi) Lapid (akkor még Lampel Tomi) 1945 februárjában tizenhárom éves volt, és nagymamámmal a budapesti gettó egyik pincéjében élt, itt, a Géza utcában. Leginkább az utcán talált lódögök húsa volt az élelmük.

Az oroszok már közeledtek Budapesthez, és a németek a magyar fasisztákkal együtt halálmenetekben kezdték elhurcolni a zsidókat. Többségüket a befagyott Dunához vitték. Megparancsolták nekik, hogy vágjanak lékeket a jégbe, aztán belelőtték őket a jeges vízbe.

Egy hétfő hajnalban a németek körülvették apámék házát, és elindítottak egy halálmenetet, mintegy hatszáz embert.

Vonult végig a menet az orosz bombázás miatt kihalt budapesti utcákon, a lakók az emeleti ablakokból nézték, és jól tudták, hogy ezek az emberek a halálba menetelnek. Egyszer csak, amikor a Margit hídra értek, egy orosz repülőgép egy pillanatra leereszkedett a menet fölé, mire mindenki kiáltozva futásnak eredt, a németek meg a magyarok géppuskájukkal tüzet nyitottak az ég felé.

Apám elbújt egy kis, zöld nyilvános illemhely mögé. Édesanyja, aki mögötte állt, belökte a vécébe, azzal: „Pisilj!” Nehéz volt. Nehéz pisilni, amikor fagy van, amikor valaki tizenhárom éves, körülötte lövöldöznek, és a világ meg akarja ölni. Nagyanyám rácsukta az ajtót, apám pisilt, a menet pedig nélkülük ment tovább.

Tíz perccel később a menetből mindenki halott volt. Ötszázkilencvennyolc holttest lebegett a Duna jege alatt, csak apám és nagyanyám élt. Álltak egyedül az utcán, és szabadok voltak. Nyitva állt előttük az egész világ. Az amerikai Közép-nyugaton ezer mérföldéken át nem lakott senki, Ausztráliában három órát repülhetett valaki anélkül, hogy egyetlen lelket látna, Párizs már felszabadult, persze London is szabad volt. De apámnak, ennek a tizenhárom éves kisfiúnak nem volt hová mennie.

Nem volt hová mennie, ezért visszament a gettóba. Visszament, és reménykedett, hogy előbb érkeznek meg az oroszok, mint hogy a következő halálmenet elindulna.

Sok évvel később apámmal Budapestre jöttünk. Sétáltunk az utcán, apám hirtelen megállt, és elsírta magát. – Nézd, nézd! – mondta, és egy zöld utcai vécére mutatott, melyet azóta már szürkére festettek, de most is ott van. – Ez az! – mondta apám, amikor kicsit megnyugodott. – Itt menekültem meg, és itt születtem meg bennem a cionizmus. Itt születtem újjá. Tulajdonképp itt születtem meg te is. Itt értettem meg, hogy kell lennie egy helynek, ahová mehetek, ahová tartozom.

Álltunk ott, két férfi, és sírva simogattuk az illemhely zöld falát, a járókelők meg kikerültek bennünket, mert azt hitték, nem vagyunk normálisak. Pedig nem így volt. „Csak” statisztikai hibák voltunk, hiszen apámnak meg kellett volna halnia, én pedig nem születtem volna meg. Mi mégis itt voltunk, dacolva a valószínűséggel, két ember, akiknek mégis kell, hogy legyen hová mennie.

Amikor apám visszament a gettóba, megismerkedett egy másik zsidó fiúval, Lantos Péter Tamással, aki a földalatti antifasiszta mozgalom tagja volt, és gyógyszert meg ételt csempészett a gettóba. Lantos nap mint nap kockáztatta az életét, hogy másokon segítsen.

Tom a gettóban ismerte meg Annette-et, aki Katrina lányával most itt van velünk. Abban a szörnyű pokolban jött létre a Lantos család.

Néhány hónappal később a háború véget ért. Apám visszatért szülővárosába, és megtudta, hogy édesapja meghalt a mauthauseni koncentrációs táborban, családjának nagy részét pedig kiirtották a megszállás alatt. Lantos is hazatért, és ő azzal szembe-sült, hogy édesanyját és családját, rokonait java részét meggyilkolták.

A tízhónapos náci megszállás alatt összesen négyszázötvenezer magyar zsidót öltek

meg.

Én vendég vagyok ebben a Házban, és nem illik, hogy a vendég zavarba hozza a házigazdát. Csakhogy megcsúfolnánk a mai rendezvény célját, ha eltagadnánk a tényt, hogy több tízezer magyar aktív segítsége és másik több millió magyar hallgatása nélkül ilyen mértékű népirtásra nem kerülhetett volna sor.

Folt esett ennek a Háznak a becsületén. Hosszú évekig próbáltuk nem észrevenni ezt a foltot, de a történelem megtanított bennünket, hogy nem jó politika, ha ezekről a tényekről nem veszünk tudomást. Magyarországon ismét felütötte ocsmány fejét az antiszemitizmus, és mi ma tudjuk – mert megtanultuk a Duna-parton, a zöld illemhely mellett –, hogy a rasszizmust nem szabad nem észrevenni, nem szabad lekicsinyelni, nem szabad kifejlődni hagyni.

A gyűlölet nem tűnik el. A gyűlölet az élet szörnyű velejárója, amely ellen minden nap minden órájában intenzíven küzdenünk kell. Mindenki számára, aki azt mondja, „most már más idők járnak”, meg „ez többet nem ismétlődhet meg”, felidézem Tom Lantos és Tomi Lapid emlékét, akik átlagos gyerekek voltak, átlagos lakásból, átlagos családból – nem voltak sem nagyon gazdagok, sem hatalmasok, sem rendkívüli gyerekek –, egy reggel mégis arra ébredtek, hogy iskola helyett menekülniük kell, mert a világ a halálukat akarja. Nem azért, amit tettek, hiszen nem tettek semmi rosszat, hanem azért, amik.

Tomi és Thomas egész életükön át barátok maradtak. Tomi Izrael állam igazságügy-minisztere lett, Thomas az amerikai kongresszus külügyi bizottságának elnöke. 2008-ban, néhány hónap eltéréssel, sajnos mindketten meghaltak. De nincs miért sajnálni őket. Mindkettőjüknek teljes és jó élete volt, szeretet és megbecsülés övezte őket.

Ámde fontos végakaratot hagytak ránk. Ez így szól: soha, de soha nem szabad abba hagyni a rasszizmus elleni harcot, a gyűlölet elleni harcot, az igazságért folyó harcot. Tom Lantos évekkal a halála előtt a Shoah Alapítványnak adott interjút, és a riporter megkérdezte tőle, mit kell tanulniuk a holokausztból az elkövetkező generációknak. Tom Lantos ezt válaszolta:

„Roppant egyszerű. Felelősek vagyunk embertársainkért. Sosem maradhatunk pusztán szemlélők. Minden ember legfőbb kötelessége, hogy szót emeljen, ha bármely embertársa ellen igazságtalanságot követnek el. És minél jobban különbözik tőle a kárvallott, annál inkább kötelessége megvédeni.”

Ezeknek a szavaknak örökké visszhangozniuk kell ebben a Házban. Ennek a Háznak minden reggel újra és újra ki kell mondania, hogy a borzalom soha nem történik meg újra. Magyarország földjén nem fognak zsidók meghalni azért, mert zsidók. Ez a mi el nem múló kötelességünk.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

NAVRAČSICS TIBOR

Magyarország miniszterelnök-helyettese és közigazgatási és igazságügyi minisztere

Tisztelt Annette és Katrina Lantos!

Tisztelt Lapid miniszter úr!

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Magyarország a jóakarató emberek köztársasága. Egy olyan közösség, ahol jóakarató emberek közös célok érdekében dolgoznak. Legalábbis mi így szeretnénk látni 2013-ban.

Kérdés az, hogy ez az állítás valóban igaz-e. Mondhatjuk-e ma Magyarországra, hogy a jóakarató emberek köztársasága, ahol világnézetre, fajra, felekezetre, nemre való tekintet nélkül megvitathatjuk a világ dolgait, vitatkozhatunk egymással, ütköztethetjük nézeteinket – időnként veszekedhetünk is –, de mindezt azon cél érdekében, hogy Magyarországot jobb helyé tegyük a világban. Jobb helyé mindenki számára, aki Magyarország polgára, vagy Magyarország polgárának érzi magát, vagy csak szeret Magyarországon élni, de egy más ország polgára.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Én egy olyan nemzedék képviselője vagyok – 1966-ban születtem –, amely személyesen már nem volt kortársa a holokausztnak. Húsz évvel 1945 után születünk, egy emberöltő választott el minket a holokausztól, egy emberöltő választott el minket itt, Közép-Európában a politikának attól a fejezetétől, amely racionális, hideg, tudományos kategóriákkal nem írható le, hiszen maximum adatokat, statisztikai adatokat, néhány részletet, intézményi működésüket ismerhettük meg ezáltal. Viszont a szépirodalomból megismerhetjük az örületet. Megismerhetjük azt, hogy milyen az, amikor az emberi elme, felrúgva a társadalom szabályait és az intézményi működést és felrúgva a hétköznapi racionalitást, önpusztító átokfutásba kezd. Milyen az az időszak, amikor egy állam a saját polgárai ellen fordul. Milyen az az időszak, amikor egy intézményrendszer olyan döntéseket hoz, amelyek révén jóra való, jóakarató polgárokat rekeszt

ki először saját közösségéből, semmisíti meg előbb lelkükben, majd pedig fizikailag is. Aki velem egykorú, és aki az én nemzedékemből származik, azt is tudhatja, hogy a magyar történelemtankönyvek ebben az időszakban nem bővelkedtek a zsidó-magyar együttélés pozitívumainak leírásában. Inkább egyfajta hallgatás volt a jellemző. Néha előkerült a magyarországi zsidó közösség sorsa és szempontja, előkerült az emancipációnál, a polgári házasság engedélyezésénél, és aztán előkerült a holokausztnál. Sem előtte, sem utána.

Mi nem tanultuk meg a történelemtankönyvekből, hogy Magyarország mindig is egy soknemzetiségű, sok kultúrájú közösség volt, ahol szlávok, románok, germánok mellett zsidók is közöttünk éltek. Gyarapították a közjót, hozzáadtak a kultúránkhoz, és boldogabbá tették elődeink életét. Mi ezt személyes történetekből tanulhattuk meg. Én például emlékszem rá, mert édesapám, aki Balatonberényben nőtt föl, mesélte, hogy az osztályába járt egy kislíú. A faluban egy Braun nevű ember vezette a boltot, az ő fia volt ez a líú, aki történetesen padtársa volt édesapámnak. Aki egyik nap nem jött iskolába. Aztán másnap sem jött iskolába, sőt a bolt is bezárt. Braunék sem voltak már a faluban, és amikor kérdezték, akkor senki nem mondta el, hogy mi történt. Mindenki zavartan hallgatott, és mindenki azt mondta, hogy jobb ezt nem kérdezni, nem firtatni, biztosan elmentek valahova máshova. És aztán, amikor 1979-ben egy családi kirándulás keretében elmentünk Lengyelországba, és ott voltunk Auschwitzban, akkor ott a falon, a magyar áldozatok között megtaláltuk az egész Braun családot.

Én így találkoztam a holokauszttal. És ezért volt a magyar társadalom számára 1990 után, amikor hirtelen beszélni lehetett róla, amikor megnyílt a vita lehetősége, szinte sokkszerű találkozni a magyar állam felelősségével a holokausztban. Ugyanis mi nem azt tanultuk, hogy a magyar állam volt felelős a holokausztért. Mi azt tanultuk, ahogy ők fogalmaztak, hogy a Horthy-fasiszták voltak a felelősek, egy elkülönült emberfaj, akikkel nekünk már nem is kell foglalkozni, hiszen 1945-ben ez a fejezet lezárult a kommunisták győzelmével. Magyarország túltette magát ezen a fejezeten.

És egyszer csak 1990-ben azzal szembesültünk, hogy az a magyar állam, amely működtette az intézményrendszert, amely a mi tanulmányaink szerint egy ezeréves kultúrát ápol – szembefordult a saját polgáraival, sőt segédkezett abban, hogy kiirtsák a polgárait.

Lapid miniszter úr azt mondta, hogy nem akar udvariatlan lenni a házigazdával szemben, de mégis el kell mondania, hogy a magyarok is felelősek a holokausztért. Én mint házigazda mondom Lapid úrnak, hogy nem volt udvariatlan. Tudjuk, hogy felelősek vagyunk a holokausztért. És tudjuk azt is, hogy magyar állami intézmények voltak felelősek a holokausztért.

Nekem, mint a magyar igazságügyi miniszterek kései utódjának könnyű lenne elhárítanom a felelősséget, ahogyan annak idején a hetvenes-nyolcvanas években mi tanultuk, hogy hárítsuk el a felelősséget: ezek nem mi voltunk, ezek más magyarok voltak, ezekkel nekünk nem kell foglalkoznunk. De mi voltunk. Tudjuk. Még ha személyében én, és hála a jó égnek, a családom nem is érintett, de magyarok voltak, magyarok voltak, akik elkövették, és magyarok voltak, akik elszenvedték. Magyarok voltak, akik löttek, és magyarok voltak, akik meghaltak. És ez egy óriási felelősség, amivel szembe

kell néznünk itt, Magyarországon, itt, Közép-Európában.

Szembe kell néznünk, azaz meg kell keresnünk az emlékeket, meg kell keresnünk a nyomokat, és meg kell keresnünk azokat a túlélőket, akikkel szemben legalább egy kicsit jóvátehetjük a múlt mulasztásait, vagy legalább felemelhetjük ezeket az emlékeket. Ez sem könnyű. Mert miközben elmondhatom, hogy különösen az ezredforduló óta sok lépést tettünk annak érdekében a kormányzati politika szintjén - legyen szó akár jobbközép, akár balközép kormányról Magyarországon - hogy a holokauszt áldozatai némi kárpótlást kapjanak, hogy a magyarországi zsidó közösség emlékei ismét megjelenjenek, a köztudatban legyenek, tudjuk, hogy nagyon sok minden hiányzik. Hiszen tudják, hogy a magyar Országgyűlés 2000. évi döntése szerint 2001-től minden évben április 16-án tartják meg Magyarországon a holokauszt magyarországi áldozatainak napját. Túl a nemzetközi emléknapon, nekünk van egy saját magyar emléknapunk is. 1999-ben döntöttünk úgy, hogy létrehozunk egy Holokauszt Emlékközpontot, amelyet 2004-ben a Páva utcai zsinagógában föl is avattunk. A Terror Háza Múzeum 2002-ben nyílt meg, hogy megmutassa a magyar történelem legborzalmasabb időszakainak történetét, áldozatait, szembesítsen minket a múlttal. És a helyi emlékeket is megpróbáltuk feleleveníteni. 2000-ben Jánoshalmán újjítottuk fel a zsinagógát, ugyancsak 2000-ben Balassagyarmaton létrehoztuk az Ipoly-menti zsidó gyűjteményt. 2002-ben felújítottuk a makói zsinagógát, és 2012-ben Svédországgal közösen Raoul Wallenberg Emlékévet rendeztünk. 2013. január 1-jétől 50 százalékkal emeltük a holokauszt túlélők nyudíjkiegészítését.

Próbálunk tenni annak érdekében – ismerve felelősségünket - hogy az emlékeket és a túlélőket meg tudjuk őrizni magunknak. Az emlékeket, ahol még vannak emlékek. Mert míg Budapesten büszkén mutathatjuk az idelátogató külföldieknek vagy a belöldi turistáknak a magyarországi zsidó közösség kulturális hagyatékát, vannak olyan városok, ahol ennek már a nyoma sincs meg. Az én szülővárosomban, Veszprémben a zsinagógából a kommunisták szénbányát, tröszt-székházat építettek, és eltörölték a zsidó iskolát, eltörölték az amúgy kicsiny kis zsidónegyedet is, mint ahogyan eltörölték az emlékét is a veszprémi zsidóságnak. Holott nem kisebb embereket adott a veszprémi zsidó közösség mint Hoffer Ármin főrabbit, professzort, vagy a ma is élők között Schweitzer Józsefet, akinek innen kívánom, hogy a Jóisten éltesse még sokáig.

És mégis, ha a nyomokat próbáljuk felkutatni, akkor azt mondhatjuk, hogy nem könnyű a dolgunk, hiszen a túlélők fogynak, az emlékek egy részét pedig eltüntették. Éppen ezért a felelősség az, hogy a múlt feltárása érdekében is minél gyorsabban cselekedjünk.

Magyarország a jóra való emberek köztársasága. Mondtam, hogy szeretnénk mi így látni, és azt szeretném, hogyha önök is így látnák, és így élnék meg a hétköznapjaikban. De közben tudjuk, hogy ez sajnos nemcsak így van. Hiszen egyetlen országról sem állítható, bárcsak egyetlen országról is állítható lenne, hogy csupa jóakarátú ember lakja. Mindig vannak, mindig lesznek olyan emberek, akik gyűlöletből élnek, vagy azért, mert a gyűlölet adja lényük lényegét, vagy azért, mert jó üzleti lehetőséget látnak abban, hogy erre építsenek egzisztenciákat, vagy erre építsenek politikákat. Éppen ezért, miközben a múltat fel kell tárunk, a jelenről sem szabad elfeledkeznünk.

A jogi szabályozásnak óriási szerepe van egy demokratikus közösség játékszabályainak meghatározásában, abban, hogy mit lehet és mit nem. Az itt jelenlévő országgyűlési képviselők pontosan tudják, hogy milyen éles vitákat folytattunk az elmúlt években azzal kapcsolatban, hogy hol húzzuk meg a magyar demokrácia határait. Hogyan hozzuk meg azokat a játékszabályokat, amelyek az elfogadható és az elfogadhatatlan közé húznak határvonalat, amelyek a szólásszabadság és a gyűlölet szítása közé húznak határvonalat. És persze, amikor megszületik a megoldás, akkor könnyűnek tűnik, de miközben definiálni kell valamit, aki részt vett már ilyen vitában, pontosan tudja, hogy mennyire nehéz.

George Bernard Shaw mondta egyszer annak idején, hogy azért nem szeret vitatkozni, mert a vita végére mindig rájön, hogy neki nincsen igaza. És valóban, egy kicsit a parlamenti vitákban is mindig így van az ember. Jön egy látszólag kiforrott állásponttal, hogy mit kell, és mit nem kell, és ahogyan ütközteti a nézeteit, és hallgatja az ellenérveket, egyre inkább rájön, hogy mennyire ingatag alapokon nyugszik például a gyűlöletbeszéd szabályozása vagy a parlamenti szólásszabadság határainak meghatározása.

Őnök emlékezhetnek rá, hiszen az elmúlt években sajnos nem egyszer a magyar parlament is példáját adta annak, mennyire nehéz a szólásszabadság és a gyűlöletbeszéd között a határvonalat meghúzni. Gyöngyösi Márton parlamenti felszólalása, amely nemzetközi hírre tett szert, sajnos sokat rontott a magyar demokrácia hírnevén. E felszólalás következtében a házszabályt kellett szigorítanunk, és szűkebbre vonnunk a parlamenten belül a szólásszabadságot. Nevezzük nevén a gyermeket, valójában erről volt szó. Éppen azért, hogy a gyűlöletet ne lehessen szítani a parlamentben, mert - ismét csak Lapid miniszter úrnak mondom - tanultunk a múltból. Pontosán tudjuk, hogy mi történt itt, és éppen ezért határozottak vagyunk, hogy nem fog még egyszer megisméltódni. Ezért ez a demokrácia megvédi önmagát. Megvédi önmagát, és megvédi minden polgárát azokkal szemben akik itt gyűlöletet akarnak szítani. Ezért a jogszabály-szigorítással, a gyűlöletbeszéd törvénybeiktatásával, vagy éppen annak lehetőségével, hogy ha valaki egy társadalmi csoport tagjaként sérelmesnek érez valamilyen megnyilvánulást, akkor kollektív keresetet indíthat ez ellen a személy ellen – mindezzel pontosan azt akarjuk elérni, hogy Magyarországon mindenki biztonságban érezhesse magát.

Magyarország a jóakarátú emberek köztársasága, vagy legalábbis mi ennek szeretnénk látni. Ezt mondtam. És ahhoz, hogy ez így legyen, hogy közelebb jussunk ahhoz az álmunkhoz, hogy Magyarország valóban a jóakarátú emberek köztársasága legyen, nagyon sokat kell tennünk a jövőért. Hiszen amit ma teszünk a jelen gyermekeivel, azt a jövő Magyarországaért tesszük, legyen szó akár magyarról, akár horvátról, szerbről, zsidóról, cigányról, románról, németről, bármilyen nemzetiségűről, aki itt él, akinek a rokonai itt élnek, aki itt akar élni, vagy aki csak szimpatizál ezzel az országgal. Mivel pontosan ismerjük a felelősségünket, ezért döntöttünk úgy, hogy 2014 a holokauszt emlékévé lesz Magyarországon. És mivel azt is pontosan tudtuk, hogy ezzel a felelősséggel csak a jövő fényében tudunk megbirkózni, ezért döntöttünk úgy, hogy a 2014-es holokauszt emlékévé központja az oktatás és nevelés lesz. Amit nekünk

nem tanítottak meg, azt nekünk meg kell tanítani a gyermekeinknek. Meg kell tanítani a gyermekeinknek nemcsak a magyar állam felelősségét a holokausztban hanem a magyar-zsidó több évszázados, békés, egymást gyarapító együttélés eredményeit is. Mert én úgy gondolom, hogy nekünk alapvetően pozitív történetünk van. Ez a közösség több évszázadon keresztül Közép-Európa egyik legerősebb, leggazdagabb együttélését és közösségét hozta magával. Ez a közösség Magyarországon és a mai magyar határokon kívül eső városokban, kulturálisan, gazdaságilag, az élet minden területén, olyan fejlődést és gazdagságot hozott, az együttélés olyan pozitív példáit hozta, amely tanítandó a gyermekeink számára. Tanítandó azért, hogy a múlt borzalmai soha ne történjenek meg. Tanítandó azért, hogy a mai gyűlölködőknek ne legyen utánpótlásuk. És tanítandó azért, hogy a jövő Magyarországa valóban a jóra való emberek köztársasága legyen.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Kétségtelen, hogy ma a magyar politikában vannak olyan politikusok, vannak olyan politikai csoportosulások, akik úgy gondolják, hogy elképzelhető Magyarország jövője a gyűlölet táborában. Mi nem ezek közé tartozunk. Mi azok közé tartozunk, akik biztosak vagyunk abban, hogy Magyarországnak csak akkor van jövője, ha minden polgára és minden polgárának minden rokona, ismerőse, barátja és Magyarország minden barátja jól és biztonságban érzi magát itt. Nem engedhetjük meg, hogy bármilyen alapon is különbséget tegyenek a polgáraink között. Nem engedhetjük meg különösen azt – a múlt felelősségének tudatában –, hogy az antiszemitizmus Magyarországon megerősödjön. Ha szükséges, a jogi eszközökön kell szigorítani, amíg lehet, politikai eszközökkel kell élni, hogy Magyarország a jóra való emberek köztársasága legyen.

Köszönöm szépen a figyelmüket!

Martonvi János

Magyarország külügyminisztere

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ez a konferencia a közös küzdelemről szól, az antiszemitizmus elleni küzdelemről, amely a gonoszság, a halál, a civilizáció lerombolása elleni harcot jelenti, az emberi természet jó oldalának harcát azért, hogy legyőzze a rosszat.

Tehát úgy is mondhatjuk, ez a jó és a rossz küzdelme. Élet és halál küzdelme. És miként már elhangzott, mi az életet választjuk. Véleményem szerint ennek a konferenciának ez a legfőbb üzenete. Igen, az életet választjuk, és az élet soha nem szenvedhet vereséget.

John Lukacs írja, hogy amikor a második világháború a vége felé közeledett, Hitler arra gondolt, jó, a háborút már nem tudom megnyerni, de a zsidók elleni harcot még megnyerhetem. Csakhogy azt a harcot sem nyerte meg, hiába gyilkolt meg hatmillió ártatlant.

Megalakult Izrael állam, és világszerte föltámadt a zsidó élet, a zsidó kultúra. De ahogyan erről már szó esett, a civilizáció papírvékony. Katrina úgy hiszem Tom Lantos szavait idézte. Ezért tökéletesen egyetértek, hogy ébernek és kérlelhetetlennek kell lennünk. Ahogy hallottuk, minden reggel azzal a gondolattal kell fölkelnünk, hogy ez soha, de soha nem ismétlődhet meg. És szükségünk van arra, hogy a túlélők, Tom és Annette figyelmeztessenek és emlékeztessenek bennünket, tanúsítsák, elmondják és elmagyarázzák az igazságot.

Igen, az antiszemitizmus emberiség elleni bűn, ezt mindnyájan tudjuk. Bűntett az egész emberiség ellen. Ám meggyőződésem, hogy ezen az általános üzeneten túl számunkra, magyarok számára az antiszemitizmusnak és a holokausztnak különleges jelentősége van. Mert a magyar holokausztot magyarok követték el magyarok ellen.

Magyarok voltak az áldozatok, és magyarok voltak a tettesek. Ez a mi legnagyobb nemzeti traumánk, amellyel együtt kell élnünk, amellyel szembe kell néznünk, amellyel meg kell küzdenünk. Mit tegyünk hát? Mit tehetünk? Legelőször is, ahogy már elhangzott, el kell fogadnunk és el kell ismernünk a felelősségünket. Ahogyan ezt tegnap a miniszterelnök-helyettes ünnepélyesen megtette, miként erre Baker rabbi is utalt. Én csak alá szeretném húzni, hogy Navracsics Tibor a magyar kormány nevében, Magyarország nevében, a magyar nemzet nevében beszélt. Pontosan úgy, ahogy az ilyen üzenetet hordozó többi nyilatkozat, köztük az enyém esetében is történt, például a Wallenberg Emlékév megnyitásakor.

Ez tehát nemzeti tragédia, mert egy olyan közösséget ért, amely – némelyek szerint és én hiszek nekik – legalább ezerkétszáz éve együtt él velünk. Egy olyan közösséget, amely mérhetetlenül sok mindennel járult hozzá ennek a nemzetnek a haladásához és jólétéhez, a magyar kultúrához, a magyar irodalomhoz, a magyar tudományhoz, gazdasághoz, és még sorolhatnám.

Igen, pontosan arról a konstruktív együttélésről van szó, amelyre Gáncs Péter püspök úr utalt, és igen, a Fasori Gimnáziumról, ha a Nobel-díjasokra gondolunk. És igen, az 1848–49-es forradalomról és szabadságharcról, amelyben zsidó honfitársaink harcoltak és adták életüket Magyarország szabadságáért és függetlenségéért. Szeretném megnyugtanni Raj Ferenc rabbit, hogy nemcsak Kossuth Lajosnak volt jó az önközössége, jó az én kormányomnak és az én parlamentemnek is. Nem szeretnék most részletekbe bocsátkozni, az önöké bejegyzett felekezeti, és természetesen a további revízió is folyamatban van, remélhetőleg pozitív kimenetellel.

De hiszek benne, hogy ez a konferencia nemcsak arról szól, hogy szembeszállunk a rosszal, a gonosszal, hanem arról is, amit helyette kínálunk. Ezért szerepel a konferencia címében a zsidó élet. Mert mindnyájan hiszünk abban, hogy ebben az országban van, lesz zsidó feltámadás, zsidó reneszánsz. Ez is része annak az üzenetnek, hogy mi mindnyájan az életet választjuk. Életteli és virágzó zsidó közösségünk van. Természetesen vannak még gondok, amelyek szintén hangot kaptak a konferencián. Ám a lényeg az, hogy együtt élünk és az elkövetkező évtizedekre, sőt évszázadokra gondolva szilárdan hiszünk a konstruktív együttélésben.

Most hadd ejtsek néhány szót a külpolitikáról, lévén, hogy ennek a kormánynak én a külügyminisztere vagyok. Régi és eldöntetlen vita, hogy mi legyen a külpolitika alapja: az érték vagy az érdek, vagy mindkettő, bizonyos arányban. Nem titok, hogy jómagam azok közé tartozom, akik szerint a külpolitikának alapvetően értékalapúnak kell vagy kellene lennie. Aki értékek alapján akar cselekedni, annak eszmények kellene. És aki eszményeket akar, annak el kell fogadnia és föl kell ismernie a felelősséget. Amikor közel-keleti politikánkról beszélünk, amikor Izrael államról beszélünk, soha de soha nem szabad megfeledkeznünk erről a történelmi felelősségünkről. Ez az első pont. A második, hogy a két országot nagyon-nagyon különleges kapocs köti össze. Valójában két kapocs, ami persze egy és ugyanaz. Mégpedig, amint már elhangzott, az, hogy egyrészt nálunk rendkívül jelentős zsidó közösség él, Izraelben pedig egy kétszáz ezer fős közösség, a magyar ajkú izraeli állampolgárok közössége, akik közül sokan egyúttal magyar állampolgárok is, és jövő áprilisban szavazni fognak.

Ez tehát igen speciális kapocs a két ország között, ezért úgy gondolom, hogy ezeket az alapvető tényeket, ezeket az alapvető megfontolásokat a mi külpolitikánknak mindig figyelembe kell vennie.

A konferenciára visszatérve: sokan úgy gondolják, és alighanem helyesen, hogy ez a konferencia gesztus. Sokat beszéltünk már a saját zsidó közösségünk és általában a zsidó közösségek irányába tett gesztusokról. Ez igaz. De nem szabad elfelejtenünk, hogy ez a konferencia mindenekelőtt az egész nemzetnek segít, és csak utána a magyar zsidó közösségnek. Nekünk segít, hogy együtt tudjunk élni, meg tudjunk birkózni azzal a nemzeti traumával, amelyről beszéltem. Nagyon köszönjük. Ennek a konferenciának mi haszonélvezői vagyunk. Azért mondom ezt, mert hálás vagyok mindenkinek, aki elismerte azokat az erőfeszítéseinket, amelyeket az antiszemitizmus és a rasszizmus leküzdése érdekében teszünk. Köszönet illeti azokat is, akik figyelmeztettek bennünket, hogy ezt a küzdelmet töretlenül és időnként még erőteljesebben folytatnunk kell – ez tehát a legfőbb üzenet, és ezt teljességgel elfogadjuk. Raj Ferenc rabbi, egyetérték az ön javaslatával, hogy a jövő év a megbánás és megbékélés éve legyen. Csak annyit tennék hozzá, hogy ez nem egyetlen esztendőre szól, ez állandó feladat. A megbánás és megbékélés a jövő év letelte után is folytatódni fog. Pontosan ez az az üzenet, amelyet sosem szabad elfelejtenünk. Ébernek kell lennünk, meg kell újítanunk erőnket és elszántságunkat, hogy harcoljunk a jóért, harcoljunk a rossz ellen. Legyen szó belpolitikáról, külpolitikáról, nemzetközi kapcsolatokról, ugyanazokat az elveket és értékeket kell, hogy szem előtt tartsuk.

Befejezésül szeretnék köszönetet mondani ezért a konferenciáért a szervezőknek és mindenkinek, akinek része volt benne, és szeretnék köszönetet mondani Tamásnak. Köszönöm a segítséget, amelyet emléked és családod – Annette és Katrina – révén nyújtottál. Csak azt kívánom, hogy maradj velünk, úgy hiszem, most is velünk vagy, igen, ezért csak azt kívánom, maradj velünk ezután is.

Köszönöm a figyelmet.

Németh Zsolt

Magyarország Külügyminisztériumának parlamenti államtitkára

Excellenciás hölgyeim és uraim, tisztelt vendégek!

A konferencia címe egy olyan fogalomra utal, ami mindannyiunk számára kedves: az „életről” szól. Mindannyian osztjuk a nézetet, hogy semmi sem fontosabb az életnél; az élet védelme, táplálása, előmozdítása és támogatása olyan érték, amely összeköti az egész emberi civilizációt, és minket, a konferencia résztvevőit is. Lehet, hogy nagyon eltérő háttérrel rendelkezünk, egészen más kulturális és vallási környezethez tartozunk, de az „élet tisztelete” mindannyiunkat egyesít.

Miközben azonban ismételten és hangsúlyosan elkötelezzük magunkat az élet tisztelete, mint az emberi élet örök alapja iránt, mindannyian ismerjük a tényt, hogy mindig is voltak olyan erők, amelyek inkább kioltják az életet, az élet elpusztítását választják. Amikor egy olyan konferencián vagyunk együtt, amely a zsidó életről szól Európában, erre emlékeznünk kell. Emlékeznünk kell, és nem szabad elfelejteni a több millió zsidó életet, amit megtámadtak, megkínóztak és elpusztítottak a nyugati civilizáció szívében, itt, a kontinensnek ezen a felén is. Az élet tisztelete arra vezet minket, hogy feltétel nélkül elkötelezzük magunkat a „soha többé” parancsa mellett.

Amikor „a zsidó élet politikai aspektusairól” beszélünk, az egyetlen kiindulópontunk ez legyen: „soha többé!”. Soha nem szabad ismét megtörténnie annak, hogy polgártársainkat megfosztják méltóságuktól, megfosztják életüktől olyan borzalmas ideológiák, mint a náciizmus, az antiszemitizmus vagy rasszizmus bármilyen más formája okán. Éppen ezért minden demokratikus politika közös nevezője az legyen, hogy nincsenek hidak a demokratikus politikai erők és azok között, akik nyíltan vagy közvetve az antiszemitizmus és rasszista érzelmek veszélyes tüzével játszanak. Ez civilizációs kötelességünk. Ha ezt jól tudjuk – és Magyarország kormánya ezt jól tudja –, csak akkor van jogunk zsidó életről beszélni a mai Európában és annak politikai vetületéről a világnak ezen a felén.

Hölgyeim és Uraim!

Szimbolikus jelentőségű az, hogy ez a konferencia a magyar Parlament korábbi felsőházi termében zajlik. Ezek a falak tanúi voltak azoknak a sötét napoknak, amikor az antiszemita törvényeket elfogadták az akkori törvényhozók. Tudjuk, hogy tragikus volt ez nemcsak a magyarországi zsidó közösség számára, hanem ez egy igazi magyar nemzeti tragédia is volt, mert mindig tragédia az egy egész nemzet számára, ha eltávolodik az európai civilizáció szilárd alapjaitól és a halált választja az élet ellenében.

Mégis, szimbolikus az is, ahogy itt ülünk, körülöttünk ugyanazok a falak, és a mai zsidó élet kérdéseit vitatjuk meg itt Magyarországon és Európában. Rámutat arra, hogy legyőzettek azok az erők, amelyek el akarták pusztítani az életet, és a zsidó élet virágzik ma Európában és természetesen Magyarországon is, egy olyan országban, ahol az Európai Unió harmadik legnagyobb zsidó közössége él.

Gyakran beszélünk Zsidó reneszánszról Magyarországon, és ez így is van. Biztos vagyok abban, hogy a kétnapos konferenciánkon sokat megtudunk erről is. A zsidó kultúra mindig is a magyarországi kultúra gazdagító, szerves része volt, és ma azt látjuk, hogy visszaszerzi azt az előkelő helyet a közéletben, amelyet megérdemel. A magyar kormány örömmel veszi és támogatja ezt a folyamatot.

A magyar zsidóság természetesen sok szállal kötődik Izrael Államhoz. És fordítva is igaz: létezik egy nagy, izraeli állampolgárokból álló közösség, akik több szállal kötődnek Magyarországhoz, mint felmenőik országához, akik tudnak magyarul és osztoznak a mi magyar kulturális identitásunkban. Mondhatjuk, hogy Izrael Magyarország „nyolcadik szomszédja”: az izraeli magyar zsidó közösség akkora, hogy összevethető a földrajzilag valóban szomszédos országok magyar kisebbségi közösségeivel. És örömmel látom, hogy nagy az érdeklődés Izraelben is a magyar állampolgárság iránt, és ottani nagykövetségünk örömmel segít mindazoknak, akik állampolgárság iránti kérelmükkel szeretnék kifejezni, hogy Izraelhez és Magyarországhoz is tartozni kívánnak.

Ezek a szoros kapcsolatok nyilvánvalóvá teszik, hogy Magyarországot mélyen érinti Izrael állam biztonsága. Az antiszemitizmus egyik jellemző vonása manapság az, hogy megkérdőjelezi Izrael létjogosultságát, vagy alaptalanul kritizálja az izraeli demokráciát. Természetesen lehet kritizálni Izrael, mint demokratikus állam politikáját, de ez egészen más, mint Izrael Államnak nekirontani identitása miatt. Egyesíteni kell erőinket a nemzetközi porondon ahhoz, hogy harcoljunk az antiszemitizmus e formája ellen is.

És természetesen Tom Lantos politikai hagyatéka nyomán hiszünk abban, hogy minden népnek, köztük a közel-keleti népeknek is joguk van ahhoz, hogy méltóságban, békében és biztonságban éljenek. Ezért van az, hogy szorosán figyelemmel kísérjük a közel-keleti békefolyamat jelenlegi fejleményeit. Magyarország üdvözli az ismételten beindított és felerősített, az amerikai diplomácia által segített tárgyalásokat Izrael és a palesztinok között annak érdekében, hogy közös, végső státusz-megállapodásra jussanak egy két állami megoldás keretében.

Hölgyeim és Uraim!

Amikor az élet ígéretes vonatkozásairól beszélünk, nem hallgathatunk egyes figyelmeztető jelekről sem. Riasztó, hogy ma, hét évtizeddel a Shoah, a vérkorszak után ismét az antiszemitizmus jelenségéről kell beszélünk. Azt reméltük, hogy ezt az elítélendő ideológiai torzszüleményt már rég elfeledhetjük. De mint azt mindannyian jól tudjuk, nem ez a helyzet Európában és a világ más részein, és nekünk itt, Magyarországon is állandóan foglalkozni kell ezzel a kérdéssel.

Magyarország kormánya nagyon is egyértelművé teszi, hogy Magyarország nem tűri az antiszemitizmus semmilyen formáját sem, nem tűri a gyűlöletre való nyilvános uszítást, sem a rasszizmus bármilyen formáját. Ennek megvalósítására szigorú jogszabályokat vezettünk be annak érdekében, hogy Magyarországon a bűnüldözés rendelkezzen megfelelő jogi eszközökkel és felhatalmazással a jelenség megelőzésére. Másrészt viszont hisszük, hogy az oktatás és nyilvánosság fontos szerephez kell jusson az antiszemitizmus elleni harcban.

Szorosan együtt dolgozunk a magyarországi zsidó közösséggel, hogy az oktatási rendszerünkben megerősíthessük azokat a témákat, amelyekkel elkerülhetjük, hogy a fiatal generációk prédául essenek ezeknek a pusztító ideológiáknak.

Éppen ezért tavaly, születése századik évfordulója alkalmából, megünnepeltük Raoul Wallenberget szerte Magyarországon és külföldön is, összefogva Izrael és Svédország nagykövetségeivel. 2014-ben megemlékezünk a szomorú 70. évfordulóról, amikor a magyar zsidó polgártársaink tömegeit kezdték deportálni. Felhasználjuk ezt az évfordulót arra is, hogy mozgósítsunk minden lehetséges eszközt arra, hogy emlékezzünk a „soha többé” követelményére. Egy külön kormánybizottság készíti elő az emlékezés évét, és Magyarország készen áll elnökölni a 2015. évi Nemzetközi Holokauszt Emlékszövetségben (International Holocaust Remembrance Alliance - IHRA).

Hölgyeim és Uraim!

Sokan úgy véljük, hogy az Életnek van egy transzcendentális dimenziója is, hogy az Élet az Örökkévaló ajándéka. A Bibliában ezt olvashatjuk: „Letettem eléd az életet és halált... válaszd az életet!”. Azt kívánom mindannyiunknak, hogy amikor a mai zsidó élet politikai aspektusairól beszélünk a gyakorlatban, sose felejtjük el ezt a követelményt! Ezekkel a gondolatokkal kívánom a konferenciának és a panelnek, hogy minden véleménycserénk, tanácskozásunk közelebb vigyen minket egy jobb világhoz, amit az élet feltétel nélküli tisztelete jellemez.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Ilan Mor

Izrael állam magyarországi nagykövete

Köszönöm a meghívást, hogy részt vehetek ezen a különleges konferencián.

Köszönet a rendezőknek és a résztvevőknek.

Úgy gondolom, hogy minden olyan konferencia, ami az antiszemitizmus témakörével foglalkozik, a jelenséggel való nem egyszerű küzdelem hosszú folyamatának fontos állomása. Ezért nagyon jelentősnek látom ezt a konferenciát, mint minden olyan eseményt, amit a társadalmi tudatosság megeremtéséért rendeznek.

Végül is olyan további erőfeszítésről van szó, ami az összes demokratikus erőt magába foglalja ez ellen az ősi jelenség ellen.

Izraeli nagykövetségként teljesítek szolgálatot Magyarországon két éve.

Nem vagyok Magyarország szülőtte, családom se kapcsolódik egyik ágáról sem ehhez a helyhez.

Magyarországra érkezésem előtt mindent, amit lehetett, elolvastam az ország és a magyar nép hosszú, pompás történelméről, sikerekről és bukásokról, társadalmi és politikai traumákról, a magyar társadalomban évek során kifejlődött társadalmi szerkezetekről a magyar kultúra fejlődésének hosszantartó folyamatáról. Ez az eltérő kultúra hosszasan folyamata.

Izraeli nagykövetségnek, bárki is az, két feladata van: az állam, a hatóságok és a társadalom képviselője a fogadó állam intézményrendszerében. Ezen belül országának érdekeit kívánja megőrizni, ugyanakkor közös érdekeket kell keresnie és találnia – együttműködés – a fogadó állam különböző társadalmi csoportjaival.

A nagykövet kinevezése két állam között a meglévő kölcsönös kapcsolatok, a megértés, a nagybecsülés jegyében, a két ország közötti baráti viszony erősítésének szándékával történik.

Ezzel párhuzamosan minden kiküldetésbe utazó izraeli nagykövetnek történelmi és erkölcsi kötelezettsége van a szuverén Izrael Állam határain kívül élő zsidó néppel szemben.

Következésképpen a zsidó közösség alapvető célcsoportot jelent számára, amitől semmiképpen sem lehet eltekinteni, ekként diplomáciai tevékenységének fontos alanya.

Pár szót erről:

Izrael Állam 1948-as Függetlenségi Nyilatkozata néhány, az állam és a diaszpóra jövőbeli kapcsolatrendszerét formáló alaptételt tartalmaz.

Ezekben az alaptételekben meghatározták:

- Izrael Állam a zsidó nép állama, a rajta kívül élő nem izraeli állampolgárságú zsidókhoz is tartozik.
- Az állam elkötelezett a diaszpóra zsidósága iránt, megnyitja a haza kapuit minden zsidó számára, a zsidó bevándorlásra és a szétszórtak összegyűjtésére mindig nyitva áll.
- A zsidó állam azzal a kérelemmel fordul a diaszpórához, hogy bevándorlással és az állam építésének támogatásával fogjon össze az országért, álljon mellé a cionizmus megvalósításának nagy csatájában a zsidó otthon megteremtéséért Izrael földjén.

Egy mondatban: Izrael a zsidó nép állama, kifejezi a közös sorsot és a kölcsönös felelősséget az ország és a diaszpórában élő zsidó nép között.

A zsidó nép Izrael legfontosabb stratégiai kincse, ami fontos számára és a diaszpóra zsidóságának, tágabb értelemben az egyetemes zsidó civilizáció folytonossága és fejlődése szempontjából.

Izrael Állam léte megerősíti a diaszpóra zsidóságának identitását, nemzeti büszkeségét és biztonságérzetét. Izrael Állam elkötelezett a diaszpóra zsidósága iránt, felelősséget érez a diaszpóra zsidóságának békéjéért és biztonságáért: antiszemitizmus elleni küzdelem terén (például: Eichmann-per, John Demjanuk, a náci és segítők fölötti bíraskodásról szóló törvény, zsidók kimentése veszélyessé vált országokból, intézmények biztosítása és segítségnyújtás terrorcselekmények esetén). Izrael Állam hozzájárul a zsidók személyes és fizikai biztonságérzetéhez. Minden zsidó tudja, hogy szorultság idején menedéket találhat Izrael Államban. Az állam a nép nevében cselekszik: a náci és segítők fölötti bíraskodásról szóló törvény.

A második feladat a szuverén Izrael állam képviselője a magyar nép körében és a magyar társadalomban.

Ebben az esetben a feladat Izrael érdekeinek őrzése, hidak és kapcsolatok építése Izrael és Magyarország népe körében, illetve a két társadalomban.

Fontos megérteni, hogy a bilaterális kapcsolatok nem hangulat vagy jószívűség függvénye. A két ország közötti kapcsolatok előrébbvitelére érdekeken alapszik, amelyek időnként azonosak, máskor ellentétesek, kényes egyensúlyra köteleznek, kritikus párbeszédre és konstruktív cselekedetekre, ha szükséges, mindezt a bilaterális kapcsos-

latok előmozdítása érdekében.

Az előbb említett konstruktív párbeszeden belül én a fenti két feladat körébe tartozó elvek megvalósításáért cselekszem, a két ország és nép közötti baráti kapcsolatok előrébbvitelére érdekében, továbbá erkölcsi és más támogatási forrásként szolgálak a magyarországi zsidó közösség tagjainak.

Hölgyeim és Uraim!

Izrael nagyköveteként én is teljes mértékben partner vagyok a magyar társadalomban jelenlévő antiszemitizmus jelenségével való nem egyszerű küzdelemben.

Nyilvános és a színpalak mögötti tevékenységem köztudott. Izraeliként, zsidóként és a zsidó állam képviselőjeként teszem ezt.

Emberként sem tudok eltekinteni az antiszemitizmus és rasszizmus visszataszító jelenségétől. Még kevésbé tehetem ezt Izrael nagyköveteként.

Zsidóként, izraeliként és természetesen Izrael állam nagyköveteként történelmi, erkölcsi felelősségem van az itteni zsidó közösségért, ami a 70 évvel ezelőtt itt megtörtént borzalmas tragédián is alapul. Kötelességem a megtörtént antiszemita eseményekre reagálnom.

Mióta két évvel ezelőtt ide érkeztem, sajnos, kénytelen voltam az időm jelentős részét ezzel a rít jelenséggel való küzdelemre fordítani nyilvános nyilatkozatok és a magyar kormánnyal folytatott nyitott párbeszéd szintjén is, távol a médiától.

Bármennyire is fontos részemről ez a tevékenység, túl a szinte automatikus nyilvános reagáláson az antiszemita és anti-izraeli eseményekre – kétszer izraeli zászlóégetés, képviselői javaslat zsidók listázására, akik látszólag biztonsági veszélyt jelentenek, konspirációs elméletek terjesztése Izrael állam Magyarországgal kapcsolatos állítólagos céljairól, torz ötletek, amelyek egyáltalán nem kapcsolódnak a valósághoz –, nem gondolom, hogy elegendő.

Emellett, valamint az összes, önmagában is fontos és magától értetődő tevékenységgel párhuzamosan sikerült kialakítanunk egy olyan gyakorlatot, amely magában a magyar társadalomban erősíti a tudatosságot az antiszemitizmus és az Izrael-ellenesség jelenségével szemben.

Ez konstruktív együttműködést jelent a magyar társadalom többségével, különböző rétegeivel.

Kulturális és nyilvános diplomáciai téren zajló intenzív cselekvésről van szó, ami azt célozza, hogy bemutassa Izrael Állam és az izraeli társadalom egyediségét a magyar társadalomnak: az innovációt, a kezdeményezést, a kreativitást, a bátorságot, a konvenciókat mellőzni képes gondolkodást, amely nemcsak a tudományban és a technológiában jut kifejezésre, hanem a művészetben, a kultúrában, az oktatásban, a társadalmi kezdeményezésekben, a médiában, a divatban, a gasztronómiában és további területeken.

A szándék nem a hivatkozás, hogy elmondjuk, mennyire jó Izrael, hanem az hogy normális, Magyarországgal baráti kapcsolatot ápoló országgént mutassuk be.

A szándék az út bemutatása, ami elvezetett Izrael sok területen egyedi arculatú államválasztáshoz, és ami termékeny alapot képezhet a két ország közötti együttműködés-

hez WIN-WIN helyzetben.

Csak hogy néhány példát mondjak erre a tevékenységre, meg kell említeni az utóbbi években Magyarország-szerte megrendezett kulturális eseményeket: izraeli irodalmi alkotások magyarra fordítását, a már hagyományos, ezúttal 17. filmfesztivál megrendezését, a zsidó fesztiválon való részvételt, illetve annak támogatását, a magyar lakosság bátorítását, hogy látogasson el Izraelbe.

Fontos megemlíteni a Budapesten várhatóan két nap múlva megrendezendő első innovációs napot, ami kiemelkedő jelentőségű a két ország kapcsolatainak történetében. Az új médiában is aktívak vagyunk, a követség Facebook oldala is nagy népszerűségnek örvend 10 ezer lájkkal, sok információt tartalmaz a követség és Izrael számos, sokszínű tevékenységéről. A felsőoktatásban a közel-keleti konfliktuson túl Izraellel foglalkozó tanulmányok folynak Magyarország elit egyetemlein, a Corvinuson és az ELTE-n.

Hiszem, hogy ez a munkálkodás közép- és hosszútávon megváltoztatja a magyar lakosság Izraelről alkotott képét, segíti a zsidókról és a Zsidó államról manapság kialakított negatív sztereotípiákkal való küzdelmet.

Ezenkívül a zsidó közösség tagjaival együtt szeretném az Izraelhez és a magyar zsidósághoz kapcsolódó témaköröket gazdagítani, kibővíteni azt a tankönyvekben és a napjainkban alakuló új nemzeti alaptantervben.

A párbeszéd azt szolgálja, hogy a magyar oktatási rendszerért felelősök tudatosabban építsék be az Izraellel és a zsidósággal kapcsolatos témaköröket a felnövekvő új nemzedékek tankönyveibe, hiszen közülük kerülnek majd ki a jövő miniszterelnökei, külügyminiszterei, tudósai és intellektueljei.

Fel szeretném hívni a magyar felelősök figyelmét arra, tenniük kell azért, hogy oktatási rendszerük hűen tükrözze a világban lezajló változásokat, ebben az esetben az izraeli történeteket, különösen 65 év függetlenségi folyamatait.

Azon a véleményen vagyok, hogy a középiskolás diákoknak, Magyarország jövő nemzedékének meg kell ismernie a mai, 21. századi Izraelt, ezt a Magyarországgal baráti kapcsolatot ápoló államot, átfogó és összefoglaló tanulmányokon keresztül és ifjúsági, diákcsoportok rendszeres csereutazásai által is.

Örülök, hogy közölhetem, a két állam ifjúsági- és középiskolai diákcsera-megállapodást írt alá, amit a magyar Klebelsberg Intézményfenntartó Központon keresztül bonyolítanak le. Ők több ezer magyarországi középiskolát mozgósítanak a középiskolai diákcsera-program ösztönzésére a megfelelő izraeli iskolákkal.

Magyarországon az izraeli diákok a Balaton-parti kisvárosban, Zánkán vendégeskednek majd, én már ellátogattam oda.

Pozitív fejleményről számolhatok be, mert a konstruktív párbeszéd ebben a témában eredményesnek bizonyult. Az Izraelhez kapcsolódó témakörök megjelennek majd a tankönyvekben, oly módon, hogy nemcsak az arab-izraeli konfliktusra, vagy a diaszpóra hagyományára és a vallásra korlátozódnak, hanem kulturális, tudományos, innovációs témákat is kiterjednek, amelyek Izraelt Magyarország baráti államaként, a két ország közötti különleges kapcsolatot történelmi háttérrel, és különösen Izraelt normális államként tüntetik fel.

A magyar zsidók, vagy amint sok éven keresztül hívták őket nem-zsidó szomszédai, a Mózes-vallású magyarok, megkapják az őket megillető helyüket az új tankönyvekben.

A magyar társadalomnak el kell mesélnie és büszkén be kell mutatnia a magyar zsidók hozzájárulását Magyarországra fellendüléséhez az első világháborút megelőzően és a világháború idején.

Ellenkezőleg, az említett területeken való munka célja a tudatosság felébresztése a magyar társadalom problémáira és a napi szinten való szembesülésre. A fenti tevékenységek kiterjednek a magyar társadalom csoportjaira azzal a céllal, hogy közös értékeken alapuló koalíciót teremtsenek az antiszemitizmus, a rasszizmus, az idegengyűlölet elleni küzdelemhez.

Azt szeretnénk, hogy a jövőbeni antiszemita esetekre a magyar társadalom egyértelműen reagáljon, és ne várja, hogy mi, izraeliek és zsidók reagáljunk.

Mindig, amikor antiszemita esetek történtek a világban, az elsők, akiket felkértek, hogy reagáljanak, az izraeli követség dolgozói és a zsidók voltak.

És tulajdonképpen miért is mi?

Az antiszemitizmus problémája nem a mi problémánk, hanem elsősorban az adott társadalomé, ahol ezek a jelenségek megjelennek.

Miért is kell felkérni és megkérdezni az izraeli nagykövetet, vagy a zsidó hitközség vezetőit, hogy reagáljanak az antiszemita esetekre, cselekményekre és megnyilatkozásokra? Hiszen Izraelben nincs antiszemitizmus, és a zsidók azokban az országokban, ahol az antiszemitizmus létezik, áldozatai annak és nem elkövetői...

Következésképpen az általam felvázolt tevékenységek az ország, a társadalom, a kultúra, a magyar történelem iránti tiszteleten, figyelmességen alapulnak, elsősorban a magyar társadalomnak szólnak, azzal a céllal, hogy e küzdelemben együttműködjünk és erősödjön az érzékenységi küszöb a létező problémákkal kapcsolatban.

Végül is a demokrácia értékei mellett hitelt tevő magyar társadalomról van szó, amely az Európai Unióhoz tartozik, ezért az antiszemitizmus elleni küzdelemben tevékenynek kell lennie, hisz annak humanista értékeit magára nézve érvényesnek ismeri el.

Befejezésül szeretném megjegyezni, hogy helyénvaló és bátor Magyarország kormányának azon döntése, hogy a 2014. évet az e földön megtörtént holokauszt 70. évfordulójára való megemlékezésnek szenteli.

Üdvözlöm, támogatom és természetesen az igényeknek megfelelően segítem ezt a döntést.

E döntés gyakorlatba ültetése a magyar társadalom vizsgája.

A Tom Lantos Intézet

A Tom Lantos Intézet (TLI) egy független emberi és kisebbség-jogi szervezet, amelynek tevékenysége elsősorban a zsidó és roma közösségekre, valamint más transznacionális kisebbségekre fókuszál. Nemzetközi kutató, oktató és érdekképviselési platformként a TLI célja, hogy hidat képezzen a kutatás és a politika, a normák és a gyakorlat között. A Tom Lantos Intézet 2011-ben alakult Magyarországon azzal a céllal, hogy tiszteljen Tom Lantos, magyar származású amerikai politikus, az amerikai kongresszus egyetlen holokauszt túlélője előtt, és hogy továbbvigye és ápolja az általa ránk hagyott örökséget. Tom Lantos társalapítója volt az amerikai kongresszus emberi jogi választmányának, majd később a Képviselőház Külügyi Bizottságának elnöke lett.

Kiadja:

Tom Lantos
INTÉZET

Budapest, 2013

Tom Lantos Intézet
1016 Budapest, Bérc u. 13-15., | Tel: +36 1 209 0024 | Fax: +36 1 209 0024
info@tomlantosinstitute.hu | tomlantosinstitute.hu